

Nástin dějin pedagogiky a úvod do pedagogiky

Systemové pojetí výchovy

doc. PhDr. Stanislav Střelec, CSc.

Literatura:

- **Blížkovský, B. Systémová pedagogika, Ostrava: Amosium ,1992.**
- **Pelikán, J. Výchova jako teoretický problém, Ostrava Amosium, 1995.**

Systemové pojetí výchovy:

- Pojmy-systém, základní prvky výchovného systému.
- Objekt a subjekt výchovy, výchovné cíle a prostředky výchovy.
- Proměny vztahů mezi cíli, prostředky a podmínkami výchovy.

-
- **System:** relativně uzavřený celek, který je tvořen prvky, strukturou a funkcí prvků.
 - **Struktura:** síť vzájemných vazeb a vztahů mezi prvky systému.
 - **Funkce prvku:** působení prvku v systému, ať jej ovlivňuje kladně (eufunkce) nebo záporně (disfunkce).

Základní prvky výchovného systému:

- Subjekt a objekt výchovy
- Podmínky, ve kterých se výchova uskutečňuje.
- Soustava výchovných cílů.
- Soustava výchovných prostředků.

Výchova je tím účinnější, čím větší je relativní soulad jejích podmínek, cílů a prostředků!

Výchovný proces – systémové pojetí:

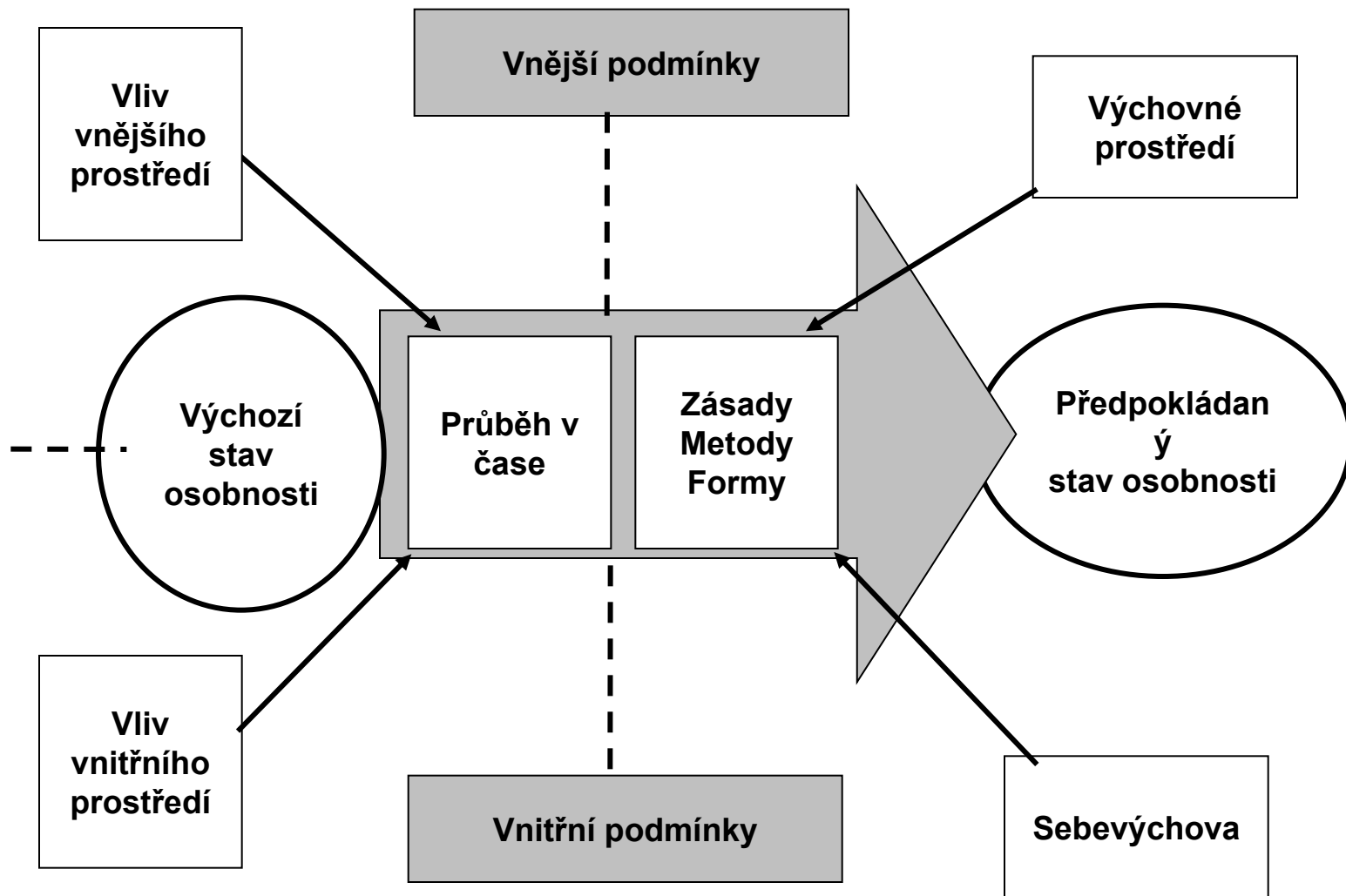
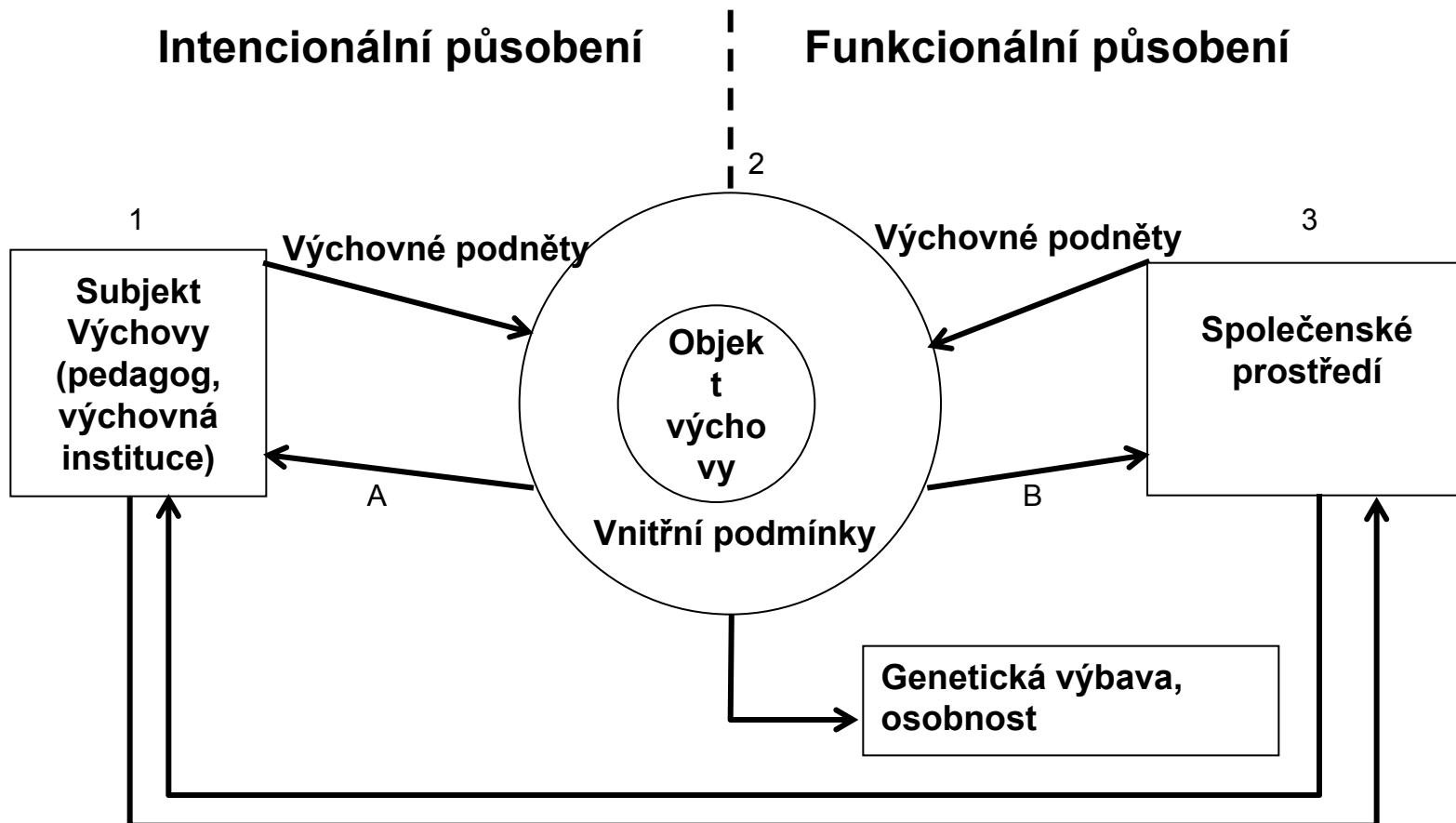

Schéma systému výchovy:

(Podle prvků a vazby mezi nimi)

-
- Podmínky výchovy jsou charakterizovány celkovou dosaženou úrovní života a životního prostředí vychovávaných i vychovatelů – jsou dány tím co existuje, včetně zjevných a skrytých možností.
 - Součástí podmínek jsou sociální (interpersonální) vztahy, které se na výchově podílejí, tedy nejen věcné (materiální) skutečnosti.
 - Podmínky ovlivňují volbu (výběr) výchovných cílů a prostředků.

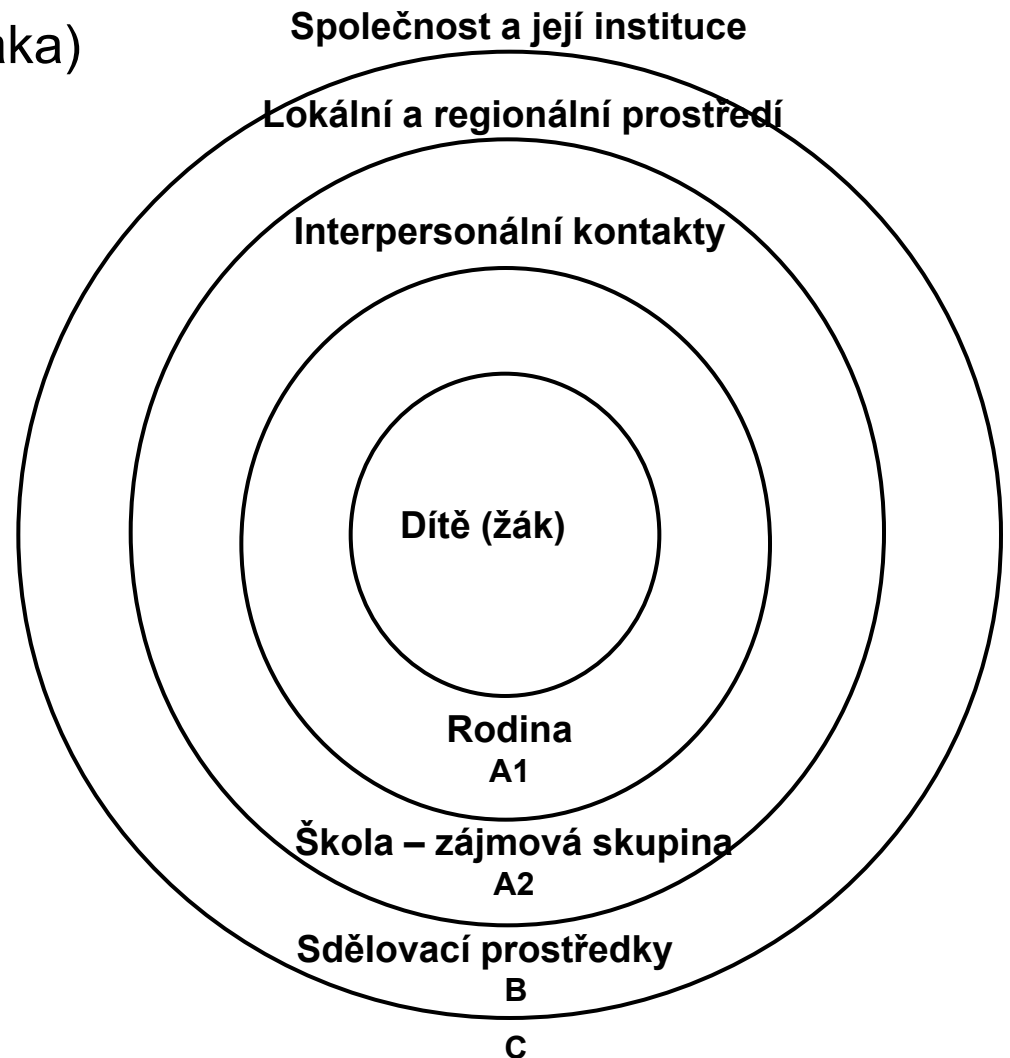
Vnější a vnitřní podmínky výchovy:

- Vnější podmínky výchovy jsou sociální a přírodní okolnosti, které výchovu ovlivňují.
- Vnitřní podmínky výchovy tvoří dosažená úroveň a předpoklady vychovávaných jedinců a skupin (jejich věkové, individuální a skupinové zvláštnosti)

Vnější a vnitřní podmínky výchovy se vzájemně ovlivňují a podmiňují!

Schéma sociálního prostředí:

(z hlediska jeho vlivu na dítě/žáka)

A - sociální mikroprostředí
B - sociální mezoprostředí
C - sociální makroprostředí

Cíle výchovy:

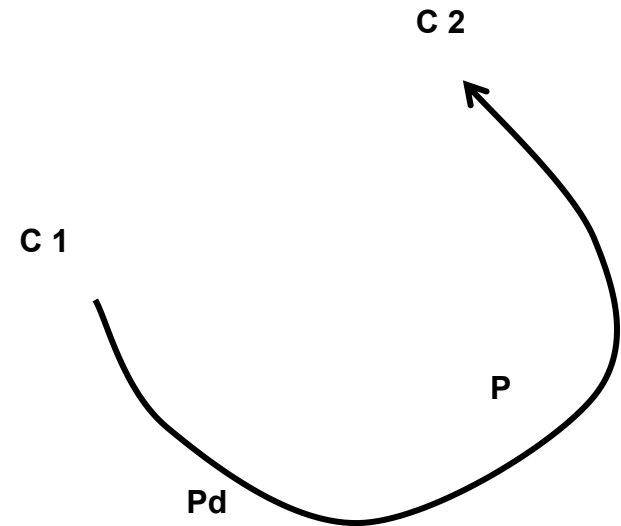
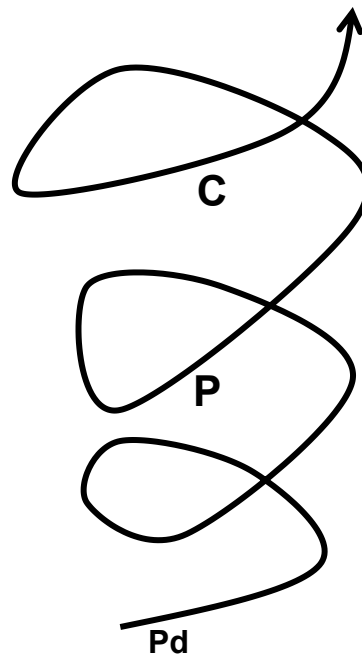
- cíl výchovy znamená orientaci k určitým hodnotám.
- cíle výchovy postihují vědomě zvolené pedagogické možnosti, vymezují směr žádoucího vývoje vychovávaných a působení vychovávajících.
- cíle výchovy mají být přiměřené podmínkám vnějším i vnitřním
- cíle výchovy jsou rozlišovány jako:
obecné, specifické,
autonomní, heteronomní, adaptační, anticipační... (viz odbor. literatura-např. Jůva, V. Úvod do obec. ped.)

Prostředky výchovy:

- „Nástroje“ umožňující dosažení výchovných cílů.
- Širší vymezení pojmu zahrnuje prostředky materiální i nemateriální povahy (výchovné zásady, metody, organizační formy) a dále celou sféru materiálních prostředků (pomůcek, učeben...).
- Užší vymezení pojmu zahrnuje jen prostředky materiální.

Proměny vztahů mezi cíli, prostředky a podmínkami výchovy:

C = cíle
P = prostředky
Pd = podmínky

**Optimální využití podmínek a prostředků napomáhá k dosažení
vyšších cílů (C1 – C2)**

Děkuji za pozornost.